

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

BULUT - TÜRKİYE
(Başvuru no. 49892/99)

KARAR

STRAZBURG

22 Kasım 2005

Bu karar AİHS'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen şartlarda kesinlik kazanacaktır. Ancak, üzerinde şekle ilişkin değişiklik yapılabilir.

Bulut – Türkiye davasında,

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Daire),

Başkan J.-P. COSTA,

Yargıçlar A.B. BAKA,

R. TÜRMEK

K. JUNGWIERT

M. UGREKHELIDZE

A. MULARONI

E. FURA-SANDSTRÖM ve

Bölüm Sekreteri S. DOLLÉ'nin katılımı ile kapalı oturumda 3 Kasım 2005 tarihinde toplanmış ve anılan tarihte izleyen kararı vermiştir:

USUL

1.Dava, Hüseyin Bulut (“başvuran”) isimli Türk vatandaşının, 1 Mart 1999 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Hürriyetlerin Korunması Sözleşmesi’nin (“Sözleşme”) 34. maddesine dayanarak Türkiye Cumhuriyeti aleyhine AİHM’ye yaptığı başvurudan (no. 49892/99) kaynaklanmaktadır.

2.Başvuran, Malatya’da görev yapan Y.İ. Koluçak isimli avukat tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti (“Hükümet”) AİHM’deki yargılama için bir Ajan tayin etmemiştir.

3. 27 Ocak 2004 tarihinde, AİHM, başvuruyu kısmen kabuledilmez bulmuş ve başvuranın bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından yargılanma hakkına ilişkin şikayeti Hükümet’e bildirmeye karar vermiştir. AİHS’nin 29 § 3. maddesinin hükümleri çerçevesinde, başvurunun kabuledilebilirliği ile esaslarını aynı anda incelemeye karar vermiştir.

4.1 Kasım 2004 tarihinde, AİHM, Dairelerinin kompozisyonunu değiştirmiştir (İç Tüzük, 25 § 1. madde). Bu dava, yeni oluşturulmuş olan İkinci Daire’ye tevzi edilmiştir (52 § 1. madde).

OLAYLAR

I.DAVA OLAYLARI

5.Başvuran, 1952 doğumludur. Başvurusunu yaptığı tarihte Burdur Cezaevi’nde tutuklu idi.

6.28 Mart 1994 tarihinde, başvurana ilişkin olarak tutuklama emri çıkarılmıştır.

7.14 Nisan 1994 tarihinde, Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı, başvuranla birlikte diğer iki sanığı, Marksist Leninist Komünist Parti isimli yasadışı silahlı örgüte mensup olmakla suçlayan bir iddianame hazırlamıştır. Savcı, başvuranın Türk Ceza Kanunu’nun 168 § 2. maddesi ile 3713 sayılı Kanun’un 5. maddesi uyarınca yargılanıp mahkum edilmesini talep etmiştir.

8.19 Ekim 1995 tarihinde, Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi, bulunamadığından dolayı başvurana ilişkin işlemlerin ayrılmasına karar vermiştir.

9.30 Ağustos 1996 tarihinde, başvuran yakalanmış ve polis tarafından gözaltına alınmıştır. 6 Eylül 1996 tarihinde, iki polis tarafından sorguya çekilmiştir.

10.10 Eylül 1996 tarihinde, Cumhuriyet Savcısı ve Devlet Güvenlik Mahkemesi huzuruna çıkarılmıştır. Polis gözaltında verdiği ifadeleri inkar etmiştir.

11.30 Ekim 1996 tarihinde, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı tarafından başka bir iddianame sunulmuştur.

12.20 Ocak 1998 tarihinde, iki sivil ve bir askeri yargıçtan müteşekkil Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi heyeti, başvurunu Türk Ceza Kanunu'nun 168 § 2. maddesi ile 3713 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca yargılamış ve on iki yıl altı ay hapse mahkum etmiştir.

13. 2 Mart 1998 tarihinde, başvuran, Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin kararını temyize götürmüştür.

14.7 Aralık 1998 tarihinde, Yargıtay'da bir duruşma yapılmış ve Yargıtay, aynı gün yukarıda anılan kararı onamıştır.

II.İLGİLİ İÇ HUKUK

15. Söz konusu tarihte yürürlükte olan ilgili iç hukuk ve uygulaması, *Özel – Türkiye* (no.42739/98, §§ 20-21, 7 Kasım 2002) ve *Gençel – Türkiye* (53431/99, §§ 11-12) kararlarında bulunabilir.

HUKUK

I.AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

16.Başvuran, kendisini yargılayıp mahkum eden Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi heyetinde askeri yargıç bulunması sebebiyle adil yargılama hakkının ihlal edildiğinden şikayetçi olmuştur. İfadenin üzerindeki imzanın incelemesi talebini reddeden ve yüzleşmemiş olduğu tanıkların ifadelerine güvenen Mahkeme'nin, adil yargılanma hakkını ihlal etmiş olduğunu iddia etmiştir. İddiasını, AİHS'nin ilgili kısmı aşağıda kaydedilen 6. maddesine dayandırmıştır:

“Herkes, ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının ... hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir.”

A. Kabuledilebilirlik

17. Hükümet, AİHS'nin 35 § 1. maddesi uyarınca, başvuranın Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin şikayetinin, iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle reddedilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Başvuranın, söz konusu şikayeti yerel mahkemeler huzurunda sunmadığını iddia etmiştir.

18. AİHM, daha önce de benzer davalarda Hükümet'in sözkonusu ilk itirazını incelemiş ve reddetmiş olduğunu yineler (bkz. *Vural/Türkiye*, no. 56007/00, § 22, 21 Aralık 2004, *Çolak/Türkiye (no. 1)*, no. 52898/99, § 24, 15 Temmuz 2004, ve *Özel*, § 25).

19. Yukarıda kaydedilenler ışığında AİHM, sözkonusu davada Hükümet'in ilk itirazını reddeder.

20. Yerleşik içtihadı ışığında (bkz., diğer içtihatlar yanında, *Çiraklar/Türkiye*, 28 Ekim 1998 tarihli karar, *Hüküm ve Karar Raporları 1998-VII*) ve kendisine sunulan delilleri göz önünde bulunduran AİHM davanın, AİHS'nin öngördüğü ve karara bağlanması için esaların incelenmesi gereken, dava olaylarına ve hukuka ilişkin karmaşık konuları açığa çıkardığı kanısındadır. Bu nedenle AİHM, başvurunun kalan kısmının, AİHS'nin 35 § 3. maddesi bağlamında temelden yoksun olmadığı sonucuna varmıştır. Başvurunun kabuledilemez olduğu sonucuna varmak için başka bir gerekçe görülmemektedir.

B. Esaslar

1. Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığı

21. AİHM, sözkonusu davada açığa çıkan meselelerin günışığına çıktığı birçok dava incelemiş ve AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edilmiş olduğu sonucuna varmıştır (bkz. *Özel*, §§ 33-34, ve *Özdemir/Türkiye*, no. 59659/00, §§ 35-36, 6 Şubat 2003).

22. Sözkonusu davaya ilişkin AİHM, Hükümet'in farklı bir sonuca varılmasına neden olacak herhangi bir delil ya da ikna edici iddia sunmadığı kanısındadır. "Ulusal güvenliğe" ilişkin suçlar işlediği için bir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde aleyhinde dava açılan başvuranın, askeri bir hakim tarafından yargılanmaktan sıkıntı duyması anlaşılabilir değildir. Bu hususta DGM'nin, davanın niteliği ile ilgisi olmayan görüşlerden etkilenebileceğine dair endişe duyması doğaldır. Sonuç olarak, başvuranın DGM'nin bağımsız ve tarafsız olmadığı hususundaki endişelerinin haklı olduğu kabul edilebilir (bkz. *Incal/Türkiye*, 9 Haziran 1998 tarihli karar, *Raporlar 1998-IV*, sayfa 1568, § 72 *in fine*).

23. Sonuç olarak AİHM, başvuruyu yargılayan ve mahkum eden DGM'nin, AİHS'nin 6 § 1. maddesi bağlamında bağımsız ve tarafsız bir Mahkeme olmadığı kanısındadır. Dolayısıyla, sözkonusu madde ihlal edilmiştir.

2. Dava işlemlerinin hakkaniyete uygunluğu

24. Başvuranın, bağımsız ve tarafsız bir Mahkeme tarafından hakkaniyete uygun şekilde yargılanma haklarının ihlal edildiği sonucuna varan AİHM, diğer şikayetlerin AİHS'nin 6. maddesi uyarınca, huzurunda görülen davaların hakkaniyete uygunluğuna ilişkin incelenmesinin gerekli olmadığı kanısındadır (bkz., diğer içtihatlar yanında, *Incal*, § 74).

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

25. AİHS'nin 41. maddesi aşağıda kaydedilmiştir:

"Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollarının ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder."

26. AİHM İç Tüzüğü'nün 60. maddesi uyarınca, adil tazmin talebinin, "sunulmaması halinde Heyet'in talebi kısmen ya da tamamen reddedebileceği" destekleyici nitelikte uygun belgeler veya makbuzlarla birlikte yazılı olarak belirtilmesi ve sunulması gerektiğini belirtir.

27. Söz konusu davada başvurandan 21 Haziran 2004 tarihinde adil tazmin taleplerini sunması istenmiştir. Belirtilen zaman içerisinde bu tür bir talep sunmamıştır.

28. Yukarıda kaydedilenler ışığında AİHM, AİHS'nin 41. maddesi uyarınca tazminat ödenmemesine karar vermiştir.

29. Bununla beraber AİHM, söz konusu davada olduğu gibi bir başvuranın, AİHS'nin bağımsızlık ve tarafsızlık gereklerini karşılamayan bir Mahkeme tarafından mahkum edildiği durumlarda, yeniden yargılama ya da davanın yeniden açılmasının, talep edildiği takdirde, prensip olarak ihlalin uygun şekilde telafisi anlamına geldiği kanısındadır (bkz. *Öcalan/Türkiye*, no. 46221/99 [BD], § 210, ECHR 2005- ...).

YUKARIDAKİ GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM OYBİRLİĞİYLE

1. Başvurunun kalan kısmının kabuledilebilir olduğuna,
2. Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığına ve tarafsızlığına ilişkin olarak AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğine,
3. Başvuranın diğer şikayetlerini, AİHS'nin 6. maddesi uyarınca değerlendirmenin gerekli olmadığına *karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddeleri uyarınca 22 Kasım 2005 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

S. DOLLÉ
Sekreter

J.-P. COSTA
Başkan